Aan de leden

Datum
13 februari 2023
Kenmerk
TISB/U202300101
Lbr. 23/006
Telefoonnummer
070 - 373 83 93
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en aanvragen brede SPUK

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Het ministerie van VWS, de VNG, Zorgverzekeraars Nederland en GGD GHOR Nederland[1] hebben op 3 februari het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend. In het akkoord is afgesproken hoe preventief gezondheidsbeleid kan worden versterkt en duurzaam kan worden geborgd.
Voor de uitvoering van de afspraken uit het GALA, samen met het Sportakkoord II dat in december 2022 is gesloten[2], is van 2023 - 2026 circa € 300 miljoen per jaar beschikbaar voor gemeenten via een Brede Specifieke Uitkering (SPUK). In deze ledenbrief leest u meer over de SPUK en hoe uw gemeente de middelen aan kan vragen.

Context

Het GALA heeft tot doel gemeenten een steviger basis te geven om integraal preventief gezondheidsbeleid kunnen gaan voeren zodat we in 2040 een gezonde generatie bereiken met weerbare en gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. De doelen van het GALA zijn ontleend aan het Nationaal Preventieakkoord en de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024. Het GALA creëert de randvoorwaarden waarbinnen gemeenten meer dan nu een integraal preventief

[1] GGD GHOR Nederland heeft het GALA mee ondertekend, maar is formeel geen zelfstandige partij in de afspraken. De GGD-en voeren een deel van de gemeentelijke afspraken in het GALA uit in opdracht van gemeenten. Met de ondertekening door de GGD-GHOR Nederland laten partijen het belang zien van de GGD-en in de regionale samenwerking en van de rol die de GGD op een aantal thema's heeft.
[2] https://vng.nl/nieuws/sportakkoord-verlengd-met-4-jaar

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

gezondheidsbeleid kunnen gaan voeren en is daarmee een uitwerking van de gemeentelijke voorstellen uit de propositie 'De winst van het sociaal domein'.[3]

SPUK-regeling van 2023 t/m 2026

Met het GALA wordt ook een substantiële financiële impuls gegeven aan gemeenten om de doelen van het akkoord te kunnen behalen. Het financieel arrangement onder het GALA, en ook onder het Sportakkoord, is één nieuwe brede specifieke uitkering (SPUK). Voor het bereiken van de doelen in het GALA komt er voor de gemeenten in deze kabinetsperiode € 300 miljoen per jaar beschikbaar. Door middel van de SPUK wordt dit geld geoormerkt beschikbaar gesteld, waarmee het ook gegarandeerd wordt ingezet voor preventie en gezondheidsbevordering. Een wens die zowel door VWS als gemeenten wordt onderschreven[4]. De regeling loopt van 2023 t/m 2026 en is op 8 februari gepubliceerd in de Staatscourant: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-4245.html

Eén gebundelde financiering voor 15 regelingen

In deze SPUK wordt de financiering voor 15 onderdelen op de thema's sport- en beweegstimulering, cultuurparticipatie, gezondheidsbevordering en het versterken van de sociale basis gebundeld in één (nieuwe) uitkering. Hiermee stimuleren we de samenhang en integraliteit tussen de verschillende onderdelen en beperken we de administratieve lasten ten opzichte van 15 losse regelingen. De onderdelen zijn deels reeds langer lopende programma's en regelingen, waaronder Kansrijke Start, Eén tegen Eenzaamheid en de Brede Regeling Combinatiefuncties, en deels nieuwe programma's die vanuit het regeerakkoord structureel worden ingezet, zoals valpreventie. Daarnaast bevat het thema's die gedurende deze kabinetsperiode van een extra impuls worden voorzien, zoals de aanpak van overgewicht, gezonde leefomgeving en mentale gezondheid.

Hoe en wanneer vraagt uw gemeente de SPUK aan?

Gemeenten kunnen via de SPUK geld aanvragen voor alle 15 onderdelen of voor een aantal daarvan. Dat kan op twee momenten:

1. Meteen na publicatie van de SPUK voor ten minste die programma's die al lopen en/of staan gepland.
2. Dit najaar aan de hand van het definitieve integrale plan waarin wordt aangegeven hoe t/m 2026 de inzet op de betreffende onderdelen er uitziet.

Meer informatie over de aanvraag en de voorwaarden van de SPUK staat op https://www.dus-i.nl/subsidies/brede-spuk-specifieke-uitkering. U vindt hier tevens het aanvraagformulier en een overzicht van de lokale budgetten per programma.

Ondersteuning vanuit de VNG

Om gemeenten goed op weg te helpen met de SPUK en het GALA wordt door de VNG, in samenwerking met de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en kennis- en ondersteuningspartijen, een ondersteuningsteam ingericht dat laagdrempelig benaderbaar is voor gemeenten. Het ondersteuningsteam fungeert als een vraagbaak voor gemeenten over het GALA en de SPUK. Door de brede vertegenwoordiging van landelijke kennispartijen en

[3] In de gemeentelijke propositie 'De winst van het sociaal domein' rol beschreven die de gemeenten kunnen en willen nemen in de beweging van zorg naar gezondheid en naar een integraal lokaal preventiebeleid gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

[4] Zie ook de kamerbrief-over-bouwstenen-voor-een-fundament-onder-toekomstig-preventiebeleid.pdf (overheid.nl)

ondersteuningsorganisaties in het ondersteuningsteam kan de VNG waar nodig op inhoudelijke vraagstukken snel doorverwijzen.
Het ondersteuningsteam is er ook om gemeenten te helpen met de implementatie van de IZA-afspraken. Er is tevens een ondersteuningsbudget beschikbaar van € 7.400 per gemeente.

Op onze website https://vng.nl/rubrieken/onderwerpen/gezond-en-actief-leven staat meer informatie over de ondersteuning aan gemeenten, hoe gemeenten het ondersteuningsteam kunnen benaderen en hoe u het ondersteuningsbudget kunt aanvragen. U vindt hier ook een overzicht van veel gestelde vragen en antwoorden over de akkoorden, de middelen en de voorwaarden.

Samenhang met het Integraal Zorg Akkoord (IZA)
Het GALA hangt nauw samen met het Integraal Zorg Akkoord (IZA) dat de VNG samen met VWS en 13 zorgpartijen heeft ondertekend. De beide akkoorden samen bieden gemeenten een bestuurlijke set aan afspraken om gezond leven voor inwoners makkelijker te maken: via steviger randvoorwaarden voor lokale inzet en via niet-vrijblijvende regionale samenwerking met zorgverzekeraars. Op de BALV in december 2022 hebben de leden grote steun (95%) uitgesproken voor het beide akkoorden[5]. De akkoorden bevatten de thema's en de beweging die we als gemeenten belangrijk vinden. Het GALA brengt gemeenten in positie om doelen uit het IZA mede te realiseren.

Middelen voor het IZA
Het rijk heeft gemeenten voor de uitvoering van de afspraken in het IZA structureel € 150 miljoen per jaar beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn specifiek bestemd voor de extra inzet van gemeenten en regio's die in het IZA is afgesproken, bijvoorbeeld voor de laagdrempelige steunpunten voor mensen met psychische problematiek, de samenwerking met huisartsen en eerste lijn en de mentale gezondheidscentra, en voor de coördinatie van de regionale samenwerking.
Deze € 150 miljoen komt beschikbaar per mei 2023 (via de meicirculaire) en wordt onderdeel van de brede SPUK voor GALA. Zodra bekend is hoe en wanneer gemeenten deze gelden kunnen aanvragen, informeren we u daarover.

Meer informatie
Voor vragen over deze ledenbrief kunt u terecht bij het Klantcontactcentrum van de VNG, via 070 – 373 83 93 of e-mail: info@vng.nl.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

[5] https://vng.nl/nieuws/ledenvergadering-vng-stemt-in-met-gezondheidsakkoorden